

ג ל י ו נ ו ת ל ע י ר ו ן ב פ ר ש ת ה ש ב ו ע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - השנה השבע-עשרה

יו"ל ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנער

הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

נצבים(תשי"ח)

גליון זה הוא המסכו של גליון נצבים וילך תשי"ז שעסק בשטת הפסוקים הראטונים של פרקנו.

א. טאלה כללית

ר' יצחק עראאמה (מגולי ספרד) בספרו "עקדת יצחק": אמר ישעיה (נה, ז) "יעזב רשע דרכו ואיש און מחטבותיו וישוב אל ה' ויש לדקדק: אחר שיעזוב רשע דרכו מאי "וישוב אל ה'" - עזיבת הדרך היא עצמה התשובה? אלא שהעניין הראטון הוא הנעשה בהתחלה בקוטי ובחולשה והסני הוא הנעשה אחר ההתחזקות וקצת ההתגברות, והראטון יספיק לעזיבת הדרך הרעה והסני להתחזקו לטוב ממנה אל הפכה, והוא התחלת התנועה להתקרב אליו יתעלה. וזה העניין עצמו הוא שכתבו משה בכאן בעניין התשובה:

כאטר יימצאו כה בעוצם החולשה והתיעוב, טאתה מוצא טהוא הקדים התשובה באומרו: "וסבת עד ה' אלקיך", וסמך ליה גאולה באמרו: "וסב ה' אלקיך את טבותך". ואחרי גאולה - תשובה, כמו טנאמר: "ואתה טטוב וטמעת בקול ה'". ואחר התשובה הסנית תוספת טובה - גאולה - במה טאמר: "והותירך ה' בכל מעטה ידך", ואחרי כן תשובה יותר חזקה, במה טאמר: "כי טטוב אל ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך". והכוונה, כי בהיותם סם בחולטתם בארצות אויביהם לא ייעזבו אל הרפיון ואל החולשה עד טיוציאו הפעולות חלוטות כפי כוחם, כי חולטת הפעולות על הדרך ההיא תחליט הכוח יותר, וחולטת הכוחות יותר תחליט הפעולות, עד טתאבדו לגמרי.

אבל התחזקו בכם בהיותכם בחולשתכם להתחיל התחלת מה במה שתתעוררו לטוב "אליו" ולטמוע בקולו "ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך"; לפחות תהיה השמיעה ברצון ובאות נפש עם שהמעשים לא יוכלו להיות שלמים, בהיותכם תחת עול הכותים, אבל תחזקו כפי היכולת ועוד מעט...

והנה זהו באמת התחלת התשובה טאמר עליה: "והטבות אל לבבך ככל הגוילים אשר הדיחך ה' אלקיך טמה וטבת עד ה'", כי אפילו בהיות עולם על צוארך למטא כבד, ראוי טתטיב אל לבבך אלו הטענות ותחזק ותחזק בתשובה מעוני, כי הנה אם אתה פותח כחודה של מחס, הנה הוא יפתח לך כפתחו של אולם, "וסב ה' אלקיך את טבותך ורחמך וטב וקנצך מכל העמים... עם יהיה נדחך בקצה השמים מטם יקנצך... והביאך ה' אלקיך אל הארץ...". כי הוא יסיר עולם מעליך, כי תתקרב למעלה ולמטה ואז תחזק במעשים יותר, כמו טאמר "ומל ה' אלקיך את לבבך...". והוא יהיה עניין יותר טלם מברית מילה אשר ניתן לאבלהם, "ונתן ה' את כל האלות האלה על אויביך". והנה כאטר יגיעוך אל אלה ההצלחות כבר תוכל להתחזק יותר על התשובה מבראטונה, והוא אמרו: "ואתה טטוב וטמעת בקול ה' ועטית את כל מצוותיו אשר אנכי מצוך היום".

וכבר תוכל על המעטה הטלם מה טלא נאמר תחילה, ובזה תחזק עוד הגאולה והיטועה בידך בהטלמת ענייניך כמו טאמר: "והותירך ה' אלקיך בכל מעטה ידך, בפרי בטנך... כי יטוב ה' לטוט עליך לטוב כאטר טט על אבותיך", טיתמידו הצלחותיהם בסיווק ב-כניהם בטמחה ובטוב לבב, טהוא תכלית ההצלחות, כי בזה יוסיף להם אומץ גדול עוד בהטלמת מעלתם. והוא מה טפירט בסוף: "כי טטמע בקול ה' אלקיך. לטמור מצוותיו וחקותיו... כי טטוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך". והוא טכל מה טיעטו מטמירת המצוות והחוקים התוריים תהיה כוונתם אל התשובה הנכונה אליו, לא אל יראת העונשים... אלא בבחינת הטוב מצד טהוא טוב.

ויראה טלוזה כיונו חז"ל (יומא פו, ע"ב): "אמר ר' נתן: גדולה טטובה טמקרב ת את הגאולה, טנאמר (ישעיה נו, א): "טמרו מטפט ועטו צדקה כי קרובה יטועתי לבוא". ר' אלעזר אמר: גדולה טטובה טהיא סמוכה לגאולה, טנאמר (ישעיה נט, כ): "ובא לציון גואל וישב י פעע ביעקב נאום ה'". ואלו ואלו דאי דברי אלוקים חיים הם - כמו טנתבאר.

1. מה הם קטיים הרבים בפרטתנו המתורצים בדבריו אלה?
2. מה ההכדל ההטקפתי בין ר' נתן ובין ר' אלעזר, וכיצד מוכחת דעתם על ידי הפסוקים המובאים בדבריהם?
3. כיצד יכול גם ר' נתן וגם ר' אלעזר למצוא לו טמוכין בפרטתנו?
4. לדעת "בעל העקדה" יט הוראה אחרת ל"בכל לבבך ובכל נפשך" הנאמר בפסוק ב והוראה אחרת ל"בכל לבבך ובכל נפשך" הנאמר בפסוק י בסוף פרטתנו. הסבר מהו הטוני טביניהם!

./.

ב. הסוּוה

<p>ל, י כי תשמע בקול ה' אלקיך לטמור מצותיו וחקותיו הכתובה בספר התורה הזה כ י ת ט ו ב א ל ה' א ל ק י ך בכל לבבך ובכל נפשך.</p>	<p>ל, ב ו ט ב ת ע ד ה' א ל ק י ך וטמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך.</p>
---	---

"הכתב והקבלה":

(י) "תשוב אל ה' ולמעלה (ב) אמר: "וטבת עד ה'". וטעם סינויכם אלה, נראה לי שהוא בסינוי סיבות המביאות אל התשובה: אם התשובה היא מיראת העונש שאין החסא נמתק לגמרי, ורוטט החסא עדיין מחיצה מבדלת בין האדם למקום, בזה מחובר מלת "עד" עם התשובה, כי אף שבתשובה זו יתקרב האדם גם כן אל ה', בכל זאת רוטט החסא עדיין נשאר מסך מבדיל בינו לבין המקום, ועניין התשובה "עד" ה' כעניין "בא אל הבית", שטעמו ההתקרבות אל הבית עד שעומד סמוך אליו בריחוק מקום קצת.

אמנם אם התשובה היא מאהבת ה', טבזה יתעלה מעלת הטב, עד טאמרו חז"ל: "במקום טבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד", כי יתעלה הטב בזה אל דבקות ה' הגמורה. על תשובה מעולה זו תחובר תמיד מלת "אל ה'", ובמאמר "בא אל הבית", שהטעם בו ההגיעה אל תוך הבית ופנימיותו.

המלבי"ם ד"ה "כי תשוב אל ה'":

סאז יבואו למדרגה גדולה כזו מפני שהתשובה תהיה אל ה', לא כהתשובה בראש הפרטה שהיא רק "עד ה' אלקיך".

1. האם נכון הוא ההבדל הזה בין "טיבה אל" ל"טיבה עד" על פי סימוט הביטויים האלה במקומות הבאים:

הוטע יד ב: טובה ישראל עד ה'... כי כסלת בעונך.
" ג: קחו עמכם דבריכם ושובו אל ה', אמרו אליו...
יואל ב יב: וגם עתה... שובו עדי בכל לבבכם...
" יג: וקרעו לבבכם ואל בגדיכם ושובו אל ה'....

הערה: "וגם עתה" מפרט מלכ"ם: "עתה" הגם טעתה כבר בא החיל, וכבר בא היום הגדול, אל תחטבו סאין תקנה.

2. באר על פי ההבדל הנ"ל את מקומם של שני הביטויים ("טיבה עד" ו"טיבה אל") בתוך הפרק, וכן את מקומם בתוך הפסוק, למה בא הראשון בראש הפסוק לפני השמיעה בקול ה' והשני בסוף הפסוק אחרי השמיעה בקול ה' ואף לאחר השמירה של מצותיו.

3. למה לא הוזכרה טבירת "מצותיו וחקותיו" גם בפסוק ב?

ג. השררה:

לו ומל ה' אלקיך את לבבך: -

טז ומלתם את ערלת לבבכם וערפכם אל תקשו.

לכאורה נראים שני פסוקים אלה סותרים זה לזה.

הסבר כיצד יתקיימו שניהם!

(כיוצא בו הסוּוה שני המסוקים המקבילים ביחזקאל יח, לא; לו, כו).

 תשובות נא לסלוח לנהמה ליכוביץ, קבוצת מטה ירוסלים, ה'30
 נא לטיים לב לתלוט טבפרטת "כל תצא!"
